

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

† Janez Volčič in cerkvena glasba.

Družba sv. Mohorja nam je letos poslala konec Volčičeve knjige: Življenje Marije in sv. Jožefa. Na zadnjih listih knjige pa je življenjepis † g. Volčiča. Prebiraje III. odstavek spisa svojim lastnim očem nisem verjel. Brati je ondi nastopni odstavek: „Nadepolni horjulski kaplan je bil že v „semenišču znan kot več pevec. Podučeval je tudi svoje sošolce v cerkvenem „in drugem petji. Ob enem je bil pa tudi pesnik. Marljivo je zlagal pesmi „Mariji na čast. Obče znani in za cerkveno glasbo in petje prezasužni gosp. „Rihar je pesmi uglasboval. Prikupile so se narodu tako, da so postale, rekel „bi, narodno blago do najnovejše dobe. Saj so tudi imele duh naroda. V naj- „novejšem času so se zazdele nekterim gospodom necerkvene, češ, le to, kar „je inostranskega, je dobro. Vendar je kmalu minula ona doba. Temu je pa „dal zopet povod naš g. Volčič — — — — —

„V spomin petindvajsetletnice mašnikovega posvečevanja je izdal pet- „deset vzdihljejev k Mariji Devici, naši ljubi gospej presvetega srca. Večinoma „vse vzdihljeje je vglasbil P. Angelik Hribar, frančiškan v Ljubljani. Ti napevi „so se slovenskemu narodu najbolj prikupili, ter izpodrinili nemški duh, ki „se je bil jel vsiljevati v naše cerkveno petje.“

Na prvi pogled lahko vsakdo sodi, da te besede merijo na Cecilijino društvo, oziroma na ustanovitelje in pospeševalce društva, sicer ne vem, kdo bi bili tisti „nekteri gospodje.“ Društvo je potrjeno od više cerkvene oblasti, ima škofa za svojega pokrovitelja; namen društva je gotovo najboljši. Ako tedaj g. pisatelj duhovnik udriha po njem, ali po njegovih ustanoviteljih, z eno besedo po oznanjevalcih cecilijanskih idej, bridko mi vzdise srce: Et tu Brute!!! Ne bom preiskoval, jeli ima g. pisatelj zmožnosti in poklic, da se vsede na sodni stol in tako pikro sodi možé, ki nesebično iz same iskrene ljubezni do svete stvari žrtvujejo čas in moči; povzeti hočem le glavne točke dotičnega odstavka in jih pojasniti. Zdi se mi, da sem dolžan to storiti, kajti 51.827 ljudi in še več bode bralo to najnovejšo injurijsko cecilijance, ki so vsaj od duhovenske strani že precej časa uživali mir. Zdi se mi pa tudi, da sem ravno jaz poklican razjasniti pomote onega spisa, ker bil sem z g. Volčičem od l. 1876. v najtesnejši prijateljski, da bratovski za-

vezi in vem povedati marsikaj, kar bo stvar pokazalo v popolnoma drugi luči. Ker je pa pri vsaki stvari treba dobrega reda, hočem tudi jaz to obrambo sistematično osnovati. Glavne točke spisa veršičijo v nastopnem:

- 1) Rihar in mi.
- 2) Duh naroda.
- 3) Le to je dobro, kar je inostransko.
- 4) P. Angelik-Volčičeve pesmi in nemški duh.

1. Priljubljena taktika nasprotnikov Cecil. družbe je ta, da jo spravljajo v nasprotje z † Riharjem; češ, Rihar je ljubljenec národa, cecilijanci pa ga postavljajo pred duri, torej so oni nenárodni (morda celo brezdomovinci), ne umejo duha národa itd. Meni še nikdar ni prišlo na um, da bi kratil zasluge Riharjeve. Ravno narobe. Vedno sem imel in še imam velike simpatije in spoštovanje do tega moža. Zavoljo tega pa še ne odobravam vsega, kar je on vglasbil. Takrat še ni bilo na Kranjskem duha ne sluha o glasbeni reformi in nihče ni čutil njene potrebe. Rihar je umrl 1863, Witt pa je nastopil s svojimi načeli v javnost šele leta 1866. O kolikokrat že sem obžaloval, da ni Rihar doživel te dobe, potem bi bil za zmirom jezik zavezan nasprotnikom cecilijanstva, kajti živo sem prepričan, da bi bili mi imeli mnogo prej cecil. družbo na Kranjskem in predsednik bi ne bil nihče drugi, kot † Gregor Rihar. Jaz sem v glasbi učenec † P. Inocencija Gnidovec-a v Rudolfovem. Ta izvrsten učenik glasbe je deloval v ravno tem Riharjevem duhu. Ali dobro se spominjam, da zadnje leto mojega bivanja v Rudolfovem l. 1867. smo naenkrat nastopili novo pot. Vsako nedeljo prinese g. pevovodja na kor latinsko mašo. Kako to? - Sedaj mi je jasno. Witt je že bil visoko vzdignil prapor cecilijanstva in proglasil staro cerkveno zapoved: Pri petih mašah se sme peti le v liturgičnem jeziku. Maše so bile družega duha; mesto Kubick, Schwerdt, Schiedermayer, dobili smo na pult Schöpf, Kempter, ki spadajo v prehodno dobo (Übergangsperiode). In ko sem prišel l. 1874. kot pevovodja v Rudolfovo in sem preiskal glasbeni arhiv, že sem našel Kotheja notri. Žalibog je P. Inocencij umrl l. 1868. spomladi, še ne štirideset let star. Da je živel dalje, koliko bi bil storil v povzdigo cerkvene glasbe.

Mar menite, da bi se † Rihar ne bil probudil potem ko je jelo vzhati solnce cerkveno-glasbenega preporoda. Kdor to misli, ta malo pozná serecá pravega glasbarja. Z veseljem bi se bil poprijel Wittovih v resnici cerkvenih načel in delovati bi bil začel popolnoma v njihovem smislu. Porok temu nam je njegova izredna glasbena nadarjenost in pa pobožen duh, katerega je tako lepo popisal njegov biograf v Drobtnicah. Kakor mi pripoveduje prijatelj, ki je pod Riharjem peval, je rajni Rihar že leta 1858 spoznal, da se liturgična pravila ne spolnujejo, zlasti mu ni bilo všeč, da se besede pri latinskih mašah krajšajo. Zatorej je isto leto zložil latinsko mašo s popolnim tekstom. Kdor reče **a** mora reči **i b**. Ako veže to liturgično pravilo, vežejo gotovo tudi druga. Na poti je bila le *ignorantia juris*. † Rihar se je zelo bal, da ne bi bila glasba necerkvena, samo manjkalo je tisti čas merila, po katerem bi bil sodil, kaj je cerkveno kaj ne. To merilo je zopet obelodanil Witt, nazaj segaje v cvetočo, klasično dobo cerkvene

glasbe in opiraje se na eminentno cerkveno glasbo — gregorijanski koral. Zatoraj je popolnoma neosnovano, ako se kdo predrzne Riharja staviti v protislovje s cecilijanskimi idejami. Rihar je delal iz najboljšega namena po svojih najboljših močeh in po svojem tedanjem spoznanji. Z njim pa pobijati cecilijanske namere, reklo bi se onečastiti njegov spomin.

Dostikrat sem tudi že čul tole opazko: „Dokler so se Riharjeve pesmi rabile na koru, glasile so se tudi na polji svete pesmi, sedaj pa se čujejo kvante. Toraj nazaj z Riharjevimi na kor!“ Kolikokrat že je Glasbenik pisal, da je treba ločiti strogo cerkveno pesem od nabožne! Kar se lahko in lepo poje na polji, pri domačih pobožnostih, to še ni za cerkev. Večina naših pesmi je nabožnega značaja, cerkvenih imamo veliko manj. Pa pripoveduj to na dolgo in široko, nič ne pomaga. „Caecilianismum esse delendum“ et punctum. — Da se dandanes prej sliši kaka pohujšljiva, nego nabožna, vzrok je iskati vse drugej. Saj so se tudi običaji sprevergli na slabejo stran, a cecilijanstvo tega menda vendar ni krivo. (Dalje prih.)

O Jak. Gallus-u.*)

Dvanajstega julija tega leta bilo je tristo let, odkar je jeden največjih kontrapunktikov in za nas Avstrijce gotovo najznamenitejši godbenik glasbeni umetnosti preminol. Bil je Jakob Gallus. Porojen je leta 1550 na Kranjskem, in kot je sedaj verjetno, v Ribnici na Dolenjskem. O njegovi nežni mladosti ne vemo ničesar; kar moremo povedati o njegovem šolanji, pridobimo le po sklepih. Na sigurnih tleh smo še-le z letom 1580tim. Od tedaj pa do leta 1585 bil je kapelnik škofa olomuškega, kar je z listinami potrjeno. Od l. 1586 do svoje smrti je bil v Pragi kot kantor pri sv. Ivanu na Bregu; tu je pa živel bolj baveč se s kompozicijo nego z vodstvom cerkvenega zbora. — To je ob kratkem kronologični očrt njegovega življenja.

Opomnil sem uže, da o prvi dobi njegove mladosti ničesar ne vemo; a ko bi bilo tudi kaj zabeleženo, imelo bi značaj anekdote, torej za nas ni neobhodno potrebno. Znamenitejše pa je vprašanje, kje in kako da se je šolal. Smatrali so Gallusa in ga smatrajo še dandanes učencem benečanske šole, češ, ker v obče uporablja pri svojih glasbotvorih razdeljene kore, nazivane „cori spezzati.“ Ti zbori delé glasovno tvarino v več delov; ali da porabim izgled: osmeroglasni glasbotvor razdeli se v dva čveteroglasna zbora; vsak zbor ima svojelastno, polno harmonijo, kreta se in nastopa sam in napravlja tudi učinke po tem, kot so glasovi razdeljeni. Le sem in tje se zvežeta oba zbor v jednotnem, polifonnem stavku. Res je, da je ta način komponovanja znak benečanske šole, res je tudi, da ga Gallus kaj rad uporablja pri svojih delih, — a pravilo mu to ni. Vsaj tolikokrat, gotovo še večkrat kot „cori spezzati“ nastopa pri Gallusu jednoten polifon stavek. Nad to nedostaje glasbotvorom našega mojstra inih kriterijev benečanske šole, namreč hromatike nekterih glasov. O tem mi bode še pozneje spregovoriti.

*) Govoril g. Jos. Mantuani o priliki Gallus-Mozart-ove slavnosti, ki jo je priredil, društvo sv. Ambrozija na Dunaji dué 25. nov. 1891 v dvorani katoliške resurse.

A tudi vnanje razmere so zoper navedeno trditev. Gallus sam ni bil nikedar v Benetkah; to vemo iz predgovorov njegovih del. Na Kranjskem, Dolnjem Avstrijskem, Moravskem, Českem in v Šleziji, kjer je Gallus živel, kar lahko dokažemo, ni bilo za časa njegovega šolanja nobenega zastopnika benečanske šole. Prvi šel je Hasler v Benetke učiti se k Andreju Gabrieliju; a še-le leta 1584., torej pozneje, kot je Gallus razdeljene zборе uže porabil bil pri svojih mašah, o kojih bomo kmalu spregovorili. Gallus omikal se je sam, in sicer po duhovskih domih. Da se je dalje časa mudil pri Cistercijenzi v Zwettlu, pri Premonstratih v Brucku in Zabrdovicah, je dokazano. Mi bi ga imenovali autodidakta. V teh duhovskih hišah bil je najprej pevec kot deček, potem kot odrasčen, tako dolgo, da je stopil kot mojster svoje umetnije na čelo pevskega zboru stolnice Olomuške. Sedaj pa nastane drugo vprašanje: kako da je mogel Gallus dospeti pri teh razmerah do vrhunca omike v svoji umetniji? Odgovor: proučil je dela inih mojstrov. Zajemal je svojo vedo iz del vseh znamenitih mojstrov svoje dobe: Nizozemcev, Italijanov, Francozov, Nemcev — znabiti tudi Angležev in Špancev. Sad teh studij položil je v svoje glasbotvore, izpopolnjen po obliki in po vsebini. Priča temu so zadače nekterih njegovih del in njegov zapuščinski inventar.

A Gallus pri tem ni ostal, kar se je naučil od inih, temveč postopa samostalno, reformatorično. Da ga lažje razumemo, moramo tu njegovi dve prvi tiskani deli ogledati si. To so njegove med leti 1575 — 1579 zložene l. 1580 tiskane maše, (ali prav za prav le izbor maš, kajti tiskanih je le 16) in njegov *Opus Musicum*, tiskan v letih 1586 do 1590. Pri mašah ga vidimo še na konservativnih tleh — a *Opus musicum* kaže nam ga drugače. Ta *Opus musicum* je zbirka 475tih motet, ali, da rabim modern izraz, vlog, za vse cerkveno leto. Posamezni komadi so za 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 16 in 24 glasov. V tem delu podaja nam svoje lastne pridobitve. Najprej v glasovnem systemu. Uže pred rabil je $\sharp f$, $\sharp c$, $\flat h$ in $\flat e$; tem pridruži sedaj še $\sharp d$ in $\flat a$ — dalje pa ne gré. Iz tega vidimo, kako umetniški je Gallus mislil in čutil. Navedena hromata dajó se jako lahko in naravno porabiti pri lestvicah lastnih akordih doričnega, hipodoričnega, frigijskega in lidijskega tonovega načina; hromata pa, kot jih rabita n. pr. Ciprijan de Rore in posebno Principe da Venosa, $\sharp a$, $\flat d$ in $\flat g$ so vendar vedno, več ali manj nasilstva za diatoniko. Navadno vidimo tudi pri mojstrih, kojim se je posrečilo da so ujeli čudežno zver takega hromatičnega akorda, da ne vedó kaj začenjati z njim.

Gallus pa ne preiskuje samo notranjega bistva tonovih systemov, temveč poprijema tudi vnanjo obliko. Za njegovega časa imeli so mnogo različnih znamenj za takt. Gallus črtal je razven dveh vse; obdržal je le dvo-stroki in trostroki v onej obliki, koja odgovarja našemu $\frac{3}{2}$ in $\frac{4}{4}$ taktu. — Odstranil je tudi ligature. To so skupine not za glasove, ki se pojó na en zlog. To je bila zelo zamotana stvar. Veljava posameznih not bila je zavisna od tega, če je nota bila prva, zadnja ali v sredi; nadalje, če je bila od začetne note višja ali nižja, če je imela črto ali ne, in če je črta bila obrnena navzgor ali navzdol, na levi ali na desni strani dotične note. To je napravljalo pevcem mnogo težav in je tudi veliko zmedlo. Gallus je opustil

vse, razven ene, obstoječe iz dveh „notae longae“, koje so imele stalno prednost dveh „semibreves“, to je po našem systemu 2 celi noti. — Gallus daje tudi glasovom, osobito glavnim, markantne postope, ki ostajajo v posluhu; rabi torej melodijo v modernem smislu. — Njegov ritmus je zelo tenkočuten; ozira se na poudarjene in na dolge zloge; tesis in arsis ste vedno opravičeni pri njem na ta ali na oni način; celo tako daleč gre, da se ozira pri enem glasu na dolžine glasov, pri drugem glasu istega glasbotvora na poudarek. — Njegova polifonija podaja nam nedosežne vzore kanona in imitacije. — O njegovem mnogoglasji pričajo 24glasni psalmi.

Razven teh dveh del pisal je Gallus 2 zvezka madrigalov, nagrobne pesmi, svatbene kompozicije in serenade. V Gallusu gledamo poseben, lastovit genij; dela njegova zastopajo kontrapunkt nizozemski, tehniko benečansko, lehkoto in živost francosko, melodijoznost slovansko, resnost vernega kristijana in tenkočutnost izobraženega humanista. — Ni čuda, da je bil Gallus celó pri avtoritetah glasbene umetnosti avtoriteta. Skladatelji kot Jakob Regnart dali so mu odobravati svoja dela in popravljati. In na to so bili ponosni. Kot Regnart sam pravi, so njegove kompozicije od Gallusa samega pregledane in popravljene in uporablja ta slučaj kot priporočilo za svoja dela. Če se je hotelo posebno laskavo izreči o kakej skladbi, reklo se je: to je tako lepo, kot bi bil Gallus zložil. Njegove skladbe so se na Moravskem, Českem in Gornje-Slezkem skorej izključno pele, kot imamo več poročil.

Tem bolj čudno je, kako je bilo mogoče, da se je velezaslužni mož, in svitla zvezda na glasbenem polji mogla tako pozabiti. Ambrozijevemu društvu gre zasluga, da se je spomnilo našega moža v tej muzikalni metropoli na prav krščanski način: v ožjem krogu somišljenikov in — pod zemljo.*) Upajmo, da bode spomin, sedaj obnovljen, ostal v časti pri vseh, ki imajo čut za umetnost. Zasluge, koje si je pridobil Gallus kot človek, umetnik in Avstrijec za umetnost, cerkev in državo so nevenljive in v njih imamo velik naprednjaški korak v umetnosti — in to poudarjam: v umetnosti avstrijski. Spomin velja enemu najvrednejših mož!

*) Dvorana kat. resurse je v podzemlji.

Govor preč. P. Hugolina o blagoslavljenji novih orgelj v uršulinski cerkvi v Ljubljani 25. oktobra 1891.

(Dalje.)

Za gotovo vemo, da je cesar Konstantin VI. že kralju Pipinu bil podaril orgle. Papež Vitalijan je v 7. stoletju v nekaterih rimskih cerkvah ustanovil orgle in sicer, kakor sam pravi „iz tega namena, da bi spremljale in podpirale petje,“ ki je bilo tisti čas precej slabo. — Na Nemškem so orgle vpeljali proti koncu 9. stoletja. Ne mislite pa, da so bile te orgle današnjim posebno podobne. Imele so samo 9 — 11 tipk; vsaka tipka je bila 83 cm. dolga, 1 m. in 35 cm. široka. Na take orgle ni bilo mogoče igrati v tem smislu, kakor igramo dandanes; kajti igralec je moral s krepko pestjo vdarjati na tipke, da je spremljal koralno petje z glasi orgel. O harmoniji

takrat ni bilo duha ni sluha, ampak na vsak vdarec se je oglasil le en ton. Zatoraj v tisti dobi niso rekli „na orgle igrati“, marveč „na orgle tolčē.“

Tudi Angleži so se ukvarjali s to umetnostjo. Leta 950 so v Winchester-u postavili orgle, ki so imele 10 tipk in 240 piščali. Teh bornih deset tipk sta morala obdelovati dva orglavca. Sapo je orglam dajalo 26 mehov in trebalo je 270 prav krepkih mož, da so spravili mehove v tek. — V 12. stoletji pomnožili so število tipk in v 13. stoletji skrajšali so jih znatno. V 15. stoletji je nek organist v Benetkah, nemec po rodu, Bernard po imenu, iznašel pedal ali tipke, ki se igrajo z nogami, in sploh spopolnil vse dele orgel. V 17. stoletji so jeli skrčevati število mehov, pa so zato delali večje in jih obložili z uteži. Vsak mojster je izumel kaj novega in napredek, ki ga že jaz pomnim je velikansk. Naš slavni mojster sam komaj še pozná svoje prvo delo, toliko je napredoval v svoji stroki. Orgle, katere danes proslavljamo, imajo tri klavijature, vsaka ima 54 tipk, pedal ima 27 tipk, vseh spremenov je 30. Vsi spremenjeni se dadó na en mah odpreti in zopet zapreti. Igra je lahka kakor peró. V orglah so trije mehi, katere goni kolo in pri tem kolesu zadostuje en sam odrášen človek. Vseh piščali v orglah je 1802, največa piščal je visoka krog 5 metrov, najmanjša meri 2 cm. Notranja izpeljava orgel je čudovito natančna. Ne čudite se toraj, da so današnje orgle v ceni poskočile; koliko je pa z njimi tudi dela? ČČ. gg. uršulinke so žertvovale za orgle, kar so le mogle, pa tudi častito prebivalstvo ljubljanskega stolnega mesta jim je priteklo na pomoč, a stroški še niso pokriti. Mogoče bi bilo, da se najde kdo izmed občinstva, ki bo rekel: Čemu pa tako velikansko delo? Na to odgovarjam: Delo ni tako velikansko. Če gremo v Zagreb, Gradec, Dunaj, najdemo orgle s 40 — 60 — 90 spremeni. Orgle so za to obširno cerkev ravno praviše. Potem pa opomnim, da čč. gg. uršulinke orgel niso dale delati záse, marveč za vas, ki prihajate prav radi v to cerkev, da boste tolikanj bolj spodbujani pri službi božji.

II.

Že kmalu v začetku sem omenil, da so orgle edini godbeni stroj, ki se je v cerkvi vdomačil, ki ima toraj zavoljo svojega resnobnega in veličastnega glasú v cerkvi nekako domovinsko pravico. Namen orgel pri očitni službi božji pa je najbolj razviden iz molitve, s katero sv. Cerkev orgle posveti v službo božjo. Najprej se namreč poje 150. psalm, ki nas spominja tistih hvalnih pesmi, katere so leviti prepevali pri daritvi stare zaveze, potem pa molijo škof, da bi Gospod Bog blagoslovil orgle, ki so namenjene v njegovo sveto službo in dodelil, da verniki, ki sedaj na zemlji Boga slavijo z duhovnimi spevi, enkrat srečno pridejo v nebeško veselje.

Orgle so tedaj posvečene; kar je pa posvečeno, to nam bodi vsikdar sveto. Donijo naj toraj orgle v božjo čast in v spodbudo ljudstva. Podpirajo naj petje, ki naj bo tako lepo in spodbudno, da bodo tudi srca vernih poslušalcev pevsko navdahnjena. Kakor govor in petje, tako zmorejo tudi orgle vdarjati na razne strune našega srca. V adventu in postu nas nagibajo k pokorí, o božíci nas prijetno razveseljujejo, o veliki noči doni iz njih veličastni odmev Aleluje. Pri sv. maši se milo oglasijo, ko prosimo Boga usmiljenja: Kyrie eleison. Ko mašnik zapoje Gloria in

excelsis Deo, odmeva angeljski spev na pevskeim koru in orgle ga krepko podpirajo; enako kadar iz polnega srea vzklika proti nebu; Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te! Ta navdušenost doseže vrhunec, kadar se zbor združi z angelji in po trikratnem „svet, svet, svet, Gospod Bog vojskinih trum“ kliče: „Hosana na višavi, bodi česčen, ki pride v imenu Gospodovem!“ — Naenkrat orgle utihnejo, zvonček oznanja povzdigovanje; verni ljud poklekne in moli Jezusa, ki pride na mašnikove besede na altar pod podobo kruha in vina. Med povzdigovanjem utihnejo orgle, utihne petje, ker visoke skrivnosti se v tem trenutku najbolj občudujejo v sveti tihoti. — Blíža se sv. obhajílo. Mašnik in z njim vred pevski zbor milo kliče Jagnje Božje in ga prosi usmiljenja; in orgle doné v ravno tem spokornem duhu. Zadnja prošnja se glasi: Daj nam sveti mir! In naenkrat se zjasné akordi, mirno in jasno se skončá mašni spev. (Dalje prih.)

D o p i s.

Iz Maribora. Na praznik čistega spočetja D. M. t. j. 8. grudna pretečenega leta je tukaj v stolnici pri veliki sv. maši vlč. g. stolnega dekana — milost. knezoškof še neso bili ozdraveli prehlada o priliki zadnjega shoda na Dunaji — pel cecilijanski zbor dr. Fr. Wittovo mašo: sv. Ambroziju v čast ad quatuor voces inaequales. Da je strogo cerkveno, kar je Wittovega, vsak ve, a v tej maši, „so, opomni Fr. Koenen, z unettnikovo prostostjo, stavki v najprostejši koralni obliki raztegneni v večglasne lepe in mile“. (Vereins-Catalog. IV. Abthl.) Pred, ko sta 6glasni Benedictus in Agnus Dei dosegla njima osobito namenjeni uspeh, je že presenetil Credo s svojo resnobo navzoče. Introitus, Offertorium (krasen) in Communio so opazujočemu dokazali, da črez vzorno cerkveno petje vlada koral in le kar se rodi iz njegovega duha, je pobožno. Graduala pročitane katero je z orglami spremljal pevovodja kakor se je razvidelo sam, je uplivalo na dopisnika nekako mogočno. Kot ulogo „Ave maris stella“ so zapele čveteroglasno gospodične nežno in razumljivo do zadnjega vloga — nekateri so neki pravili, da so slišali angeljsko petje — in Ave Marija mešan zbor, oboje iz Emil Nikel „Marienlob“, op. 6. To delce hranjuje deset 2, — 3, — 4glasnih pesmi Marijinih spevoljbu deset biserov, katere opisuje hvalopieči Witt. „Glasovi prevajajoči so izborni, učinek se ti prikupi, napevi plodonosni“. (Vereins-Catalog. V. Abthl.) Orglal je konservatorist Wagner mirno, vezano, po predlogi; orglavec mora moliti pri božji službi kakor drugi nabira rožni venec, tretji bere bukve molitvene. Če pa nesrečnež tako noče moliti v svoje zveličanje, mora se mu na vsak način zabraniti, da drugih vernih v cerkvi ne moti v pobožnosti in njim ne vsiljuje v glavo nečimurnosti, t. j. da ne orgla v svetnem smislu.

Božič. Polnočnice skrivno veličastnost zvišal je zbor s Frid. Koenenovo dvoglasno mašo v A za združene gornje in spodnje glasove s spremljevanjem orgel. Maša se odlikuje po originalnih nagibih. P. U. Kornmüller pravi: „V tej maši ponuja častiti autor izvrstno in lepo skladbo, ki bo všeča srednjim in (celo) slabó zastopanim zborom“. Sliši se kakor bi bila večglasna. Do solz te lebko gane zlasti Incarnatus (brez orgel), ko ga je razširil pevovodja v čveteroglasnega, koncem sega bas globoko jednako pedal. Pri škofovej sv. maši so ponovili gori omeženo Wittovo v čast sv. Ambroziju. Vloge: koral; Dr. Twissenovo O Jesu gaudium angelicum in Jubilate Deo peteroglasni vokalni zbor J. Aiblingerjev. Za prihodnje praznike so bili pripravljeni pevci z Wittovo mašo v čast sv. Lucije in C. Jaspers-ovo za dvoglasni ženski zbor, a na sam Božič kruto napade influenza, ki tudi razsaja v našem mestu, požrtvovalnega pevovodja. Zdaj se veselimo, da spet okrevá. Skladbe, s katerimi je doslej nastopil naš zbor v stolnici, so klasične po vsebini in uspehu. Ker so se tudi dobro prednášale, ni čudo, če v „Marburger Zeitung“ nek dopisatelj priznava, da so jih imeli užete predsodki o cecilijanstvu, zdaj pa jih je ujelo cecilijansko petje. Da! Smem reči cecilijanski zbor v Mariboru je prvi med vsemi pevskim zbori!

Dr. Alojz Meško.

Razne reči.

— Presvetli cesar Frančišek Josip I. so dne 31. dec. 1891. vredniku našega lista Janezu Gnjezdca, „zlati križ za zasluge s krono“ podeliti blagovolili. Dolžnost ga veže, da to odlikovanje tu hvaležno zabilježi.

— Društvo sv. Ambrozija na Dunaji je priredilo dne 35. nov. 1891. v dvorani katoliške resurse slavnost našemu rojaku Jakobu Gallusu in Volb. Mozartu na čast in to po naslednjem vspredu: 1. Gregor. koral (Introitus „Ad te levavi“). 2. Spominski govor o Jakobu Galusu, govoril naš rojak g. Jos. Mantuani. 3. Gallus a) Adoramus boglasno, b) Ecce, 4glasno, moteta à capella. 4. a) Orlandus Lassus in b) Hasler, madrigala. 5. J. S. Bach „Toccata“ v D-moll za orgle, igral Kar. Severin, gojenec društvene orglarske šole. 6. W. A. Mozart, spominski govor, govoril g. dr. Kar. Schnabl. 7. Mozart a) Ave verum, 4glasno z orglami. b) Dvoslov za 2 soprana iz kantate „Davide penitente“. 8. Fr. Liszt a) Ave Maria in b) O salutaris, 4glasno z orglami. 9. Rheinberger „Vision“, skladba za orgle. 10. Lud. Rottler „Laudis ejus plena est terra“, zbor z orglami.

— G. Ivan Molitor je iz Emavškega samostana (Praga) v Litomerice poklican za stolnega kapelnika ter pevskega učitelja v ondotnem duhovskem semenišči in je te službi tudi že nastopil.

Naše priloge.

S pomočjo božjo začinjamo izdajati letos uže 15. tečaj „Cerkvenega Glasbenika“. V prilogah smo objavili mnogo raznovrstnega blaga raznih skladateljev. Ni ga lista na svetu, da ugaja vsakemu naročniku; tudi mi dobro vemo, da nismo ustregli željam vsacega posamičnega, — a dobro vest imamo, da nismo bili strankarski in prinašali od vsacega vse, ako je le gradivo ugajalo zahtevam glasbenim in cerkvenim. Za največje praznike in tudi za mnogo manjših je „Cerkv. Glasb.“ raztroseno precejšnje število 77 gradualij in ofertorij; pa sistematičnega poreda ni. Zato začinjamo izdajati letos zaporedoma gradualije s popolnim tekstom, pozneje pridejo na vrsto ofertoriji raznih skladateljev, na kar opozarjamo uže zdaj čč. gg. skladatelje, da se pripravijo za pravi čas. Akoravno ne bode morebiti večina motetov za vsako cerkev, ker se velikih maš v mnogih cerkvah na leto malo praznuje, vsaj pripravino dovolj gradiva za prihodnji čas, v katerem upamo, da si bode vsaka župnijska cerkev prizadevala obhajati vsak praznik in tudi vsako nedeljo veliko mašo, posebno tam, kjer sta dva gospoda duhovna nastavljeni. Za gospode organiste bodo naši gradualji tudi dobra vaja in zgled, kako praktično si mora večkrat pevovodja pomagati, kar hočemo tukaj malo pojasniti. Kjer so dobri zbori, naj se poje cele skladbe; kjer so slabše pevc, naj poje nekateri enoglasno vse ali nekaj stavkov po volji, tudi se more ta ali oni odstavek peti kot samospev z orglami, ali se poje samo „Alleluja“ in druge besede se recitujejo, ali pa se končno cel gradualji recituje na enem ali več tonih; kakor je bilo uže v našem listu razlagano. Na vsakrati način se vstreže cerkvenim določilom; vsak naj dela po svoji moči! Pomen besed, ki se vsako leto ponavljajo, je bil tudi uže v „Cerkv. Glasb.“ pojasnjen — le naročite si prejšnje letnike, saj so še na razpolago. Na ta način dobé gg. pevovodje in organisti popolne besede v roko in morejo si upravit sami vse po želji in zmožnosti. Gospodje naročniki posamičnih prilog se opozarjajo, da se bodo priloge vse broširane dobile, kadar bode vsaj ena celotna partija natisnjena, za prav nizko ceno, in to za to, ker ni vredno izpisovati posameznih glasov za pevce, ampak pevci morejo lahko iz prilog peti, ker mnogo polifoničnih in težkih skladb ne bomo objavljali, in ako bi delal eden ali drugi stavek zboru težave, zato imamo, kakor je bilo uže rečeno, „kvartet“ ali pa „solo“. Konečno prosimo vse čč. gg. pevovodje in organiste, naj nam blagovolijo koj na listku naznaniti, na koliko iztisov se hočejo za svoj zbor naročiti, da vemo vsaj približno število, na katero smemo računati, ker bi neradi delali podjetju nepotrebnih stroškov. A. Foerster.

Oglasnik.

6 **Tantum ergo** zložil J. Pogačnik. Op. 5. Cena partituri 50 kr. Založil skladatelj. Tisk Blasnikov. „Čisti dohodek se nakloni č. g. Jeran-a dijaški kuhinji.“ Zopet novi „Tantum ergo“, in sicer je 1 za 2 glasa z orglami, 1 za moški, ostali pa za mešan zbor. Vse skladbe so popolnoma cerkvene in dobre, zlasti lepa je tretja. Sicer je uže znan dober okus skladateljev.

Pridana je listu 1. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.